Sogn med 250 Skatteydere, saa er 1/5 heraf 50 og den større Halvdel deraf 26, og selv om alle de 50 mødte ved Valget, saa kunde dog den lille Kreds af 26 Mænd i dette Sogn indsætte Flertallet af Sogneraadets Medlemmer. De kunne vælge hinanden indbyrdes og regjere hele Sognet, det vil sige, forsaavidt Lovgivningen tillader Sogneraadet at regjere, thi det er jo — det skal jeg indrømme — indskrænket i mange Henseender af Amtsraadet. Dette er betegnende for, hvad der nu finder Sted, og det forekommer mig, at noget mere Modsat de Grundsætninger, som vi have hævdet for vor frie Forfatning i 1849, og som man erkjender ere de gjældende og gyldige endnu, kan ikke tænkes. Jeg tror da ogsaa at turde sige, at denne Sag, der aldrig har savnet sine varme Forsvarere her i Salen, og som altid har havt sine varme Tilhængere udenfor Salen, er voxet frem i Folkets Bevidsthed saaledes, at det formentlig nok vil komme til at vise sig som en Nødvendighed at gjøre en Forandring. Jeg tror, at de senere Aar, navnlig siden vi have forhandlet denne Sag, have bidraget væsentlig til at klare Betydningen af denne Sag og derved ogsaa til at vække Interesse og Lyst for at befatte sig med kommunale Anliggender. Hvad forlange vi nu ved dette Lovforslag? Vi forlange almindelig Valgret; men da Lovforslaget for et Par Aar siden kom frem, var ikke Valgbarhedscensus optagen, men da var der Forholdstalsvalgmaade. Man yndede ikke Forholdstalsvalgmaaden, og denne forandredes da ogsaa villig i forrige Aar til Valgbarhedscensus. Hvad forlange vi da nu? Vi forlange, at almindelig Valgret skal være gyldig, men at en vis Del af de nævnte Raad skal vælges blandt de høist Beskattede. Jeg tror, at denne Moderation, der ligger deri, og denne Indrømmelse mod de mere konservative Anskuelser maa gjøre selv Folk, som ellers ikke ere videre velvillig stemte mod almindelig Valgret, fortrolige med et saadant Lovforslags Gjennemførelse. Jeg tror, at, naar det bliver tydelig og klart fremhævet, hvor moderat vi ville søge at ordne Sagen, ville vore ærede Modstandere gaa ind paa det Grundlag, hvorpaa Lovforslaget hviler. Jo mere det bliver bekjendt, desto mere vil det ogsaa erkjendes, at alle de Skræmmebilleder, man har stillet op for at gjøre Folk bange for dette Forslag, ville falde bort af sig selv hos de fleste fornuftige Mennesker (Frederiksen: Maa jeg bede om Ordet!). Jeg skal nu for Øieblikket ikke opholde mig videre ved dette Lovforslag. Jeg har i korte Træk karakteriseret, hvorledes Tilstanden er, og jeg har antydet, hvad Forslagets Grundlag er. Det Væsentligste for mig er altsaa for Øieblikket at faae at vide, hvorledes den ærede Regjering nu stiller sig til dette Forslag. Vi have ganske vist hørt en anden Minister sige, at jo mere han overveiede det Forslag, der kom fra de samme Forslagsstillere ifjor, desto mere er han bleven stemt imod det. Jeg er imidlertid tilbøielig til at tro, at dette ikke gjælder den ærede Indenrigsminister, thi naar han vil tænke sig tilbage i sit eget parlamentariske Liv, saa veed han jo nok, at han — jeg vil ikke sige i et svagt Øieblik, det var i mine Tanker i et bedre Øieblik — har været Forsvarer — ja, jeg tror endog fra den samme Plads, som jeg staar paa — for netop den samme Grundtanke, nemlig at gjennemføre almindelig Valgret til de kommunale Raad, navnlig da til Amtsraadet. Jeg antager, at disse Erindringer fra Fortiden — det er ikke saa langt tilbage — dog altid ville udøve den Indflydelse paa den meget ærede Minister, at han dog føler sig noget i Slægtskab med et saadant Forslag, og kan — i hvert Fald for sit Vedkommende — ikke saadan egentlig slaa Haanden af det. Naa, jeg kan forstaa, at han maa være solidarisk med sine Kollegger, men derfor var det, som sagt, ønskeligt at vide, om Regeringen paa dette Punkt, som i alle øvrige, staar paa Sit og ikke bryder sig om, hvad der er blevet endnu klarere end ved vor tidligere Behandling ved de sidste Valg, at Folkets store Flertal holder med os i den Henseende; thi det er min Mening, og det vil vist tydelig fremgaa ved Afstemningerne her i Salen, at der nu her i Folkethinget er Flere, der hylde den Grundtanke, hvorpaa Lovforslaget hviler, end der var før.

Zahle: Det er vist klart for de Fleste, der have deltaget i det offentlige Liv her i Danmark, at den kommunale Selvvirksomhed er det egentlige gode Grundlag for den senere politiske Virksomhed, og de Fleste af de Mange, navnlig fra Landkredsene, som allerede nu gjennem en lang Aarrække have deltaget i vort politiske Liv, have navnlig faaet deres gode praktiske Uddannelse gjennem den kommunale Virksomhed. Naar denne imidlertid ikke i den Grad omfattes med Deltagelse af Befolkningen, som ønskeligt var, saa ligger Grunden dertil for en stor Del i, at der fra Regjeringens Side er lagt for mange Hindringer i Veien for den kommunale Virksomhed, saaledes at denne snarest fremstiller sig som en stor Byrde, man helst vil være fri for, som et stort Paalæg til den borgerlige Virksomhed, der lægges paa Enhver, som deltager deri; men Grunden dertil ligger ogsaa i den Omstændighed, at Mange, som kunde have Lyst til at deltage deri, mene, at det er et forgjæves Arbeide, da der jo er lagt en vis Overvægt hos en Del af Vælgerbefolkningen, saaledes at de Anstrængelser, der muligvis kunde gjøres for at faae Leilighed til at prøve sine Kræfter, i mange Tilfælde ville være frugtesløse. Kunde altsaa dette Lovforslag bidrage noget til at lette Adgangen til den kommunale Virksomhed, vilde dermed være gjort et stort Fremskridt for det folkelige Liv i Danmark. Det forekommer mig imidlertid ogsaa, at der, naar man skulde gaa et saadant Skridt, ogsaa fra Regjeringens Side maatte gjøres Noget i Erkjendelse af, hvad der